Kaina 10 M.

Nr. 19 (1181) Vilnius, 1943 m. gegužės 8 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRAŠTIS

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS

Vyr. redaktorius tpt. *Simas Urbonas.*

Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3

Telef. per Vilniaus karišką: Vyr. redaktoriaus — 49. Redakcijos ir administracijos — 41. Priėmimo val.: 8 — 14.

Spausdinamas „Švyturio" sp., Šv. Onos g-vė Nr. 3.

Gegužės Pirmoji Lietuvoje

ON KAUNAS. Gegužės 1 dieną Lietuvos generalinėje srityje visi dirbantieji po krašto išvadavimo iš bolševikinės teroro atšventė antrą kyšį. Ta dieną pagerbimo dienai minestuose ir kaimuose ant visų įstaigų, imonių ir gyvenamųjų namų plevėsavo vokiškos ir lietuviškos vėliavos. Primasis pavasario žalumas, kuriuo tarp ketiko bovo papuota ir daugelis paduotuvių vitrinų, telkė dienai stitinkamai linksmą veidą.

Visur miestuose ir kaimuose, kur tiktai leido aplinkybės, dirbantieji tą dieną susirinko iškilmėms. Buvo suruošta ellė draugiškų pobūvių. Margais kaspinais ir žalumynais išpuoštas gegužės medis daugelyje vietovių sudarė centrinį taškį tvarkingos iškilmėms, per kurias buvo grieztas, dainuota, šokta, rodyta įvairūs sporto numeriai. Teatrai, kinai ir kitokios pramogų vietos, į kurias profesinės sąjungos gyventojams sutelkė nemokamą įėjimą, popiet ir vakare prisipildė linksmai nusiteikusių žmonių.

Per tas iškilmes apygardų komisarai priešpiet priėmė dėkininkų, darbininkų ir tarnautojų delegacijas. Nusipelniusiems, ligus metus dirbdiems asmenims buvo įteiktos garbės dovanos. Po to buvo kolektyvinė iškilusysta kalba, kurią pirmasis generalinis tarėjas generolas Kubiliūnas pasakė dirbantiesiems per Kauno ir Vilniaus radijų apie gegužės 1 dienos reikšmę. Paskui apygardų komisarai delegacijų narius pakvietė pas save i svečius.

Kauno gegužės 1 diena buvo pradėta žadinimu, kurį atliko lietuvių policijos orkestras. Priešpiet tikstančius žiūrovų sutraukė du dideli parengimai po atvirų dangumi. Iš ryto buvo pagerbtos vokiečių ir lietuvių kariniai orkestrai, Vokiečių Mergaičių Sąjungos vaidintojų grupė iš Stolpo (Pomeranijoje), lietuvių šokėjų grupė ir choras.

Pietų metu generalkomisaras dr. von Renteln „Deutsches Haus" paplatpose priėmė 40 nusipelniusių darbininkų ir tarnautojų iš Kauno imonių, kurių tarpe ir keleta Reicho pačių, be to, šikininkus, kurie vpatingai pastžymėjo savo darbu ir geru elgesiu. I tą priėmimą atvykę daugelis vadovaujančių civilinės administracijos, vokiečių kariuomenės, lietuvių savivaldos ir čikio asmenų. Generalkomisarą lydėjo obergebietsfiurerį Nabersberg, tollau atvykę generalai majoras von Gaisberg ir generalas majoras Wysocki ir pirmasis generalinis tarėjas generolas Kubiliūnas, o taip pat Kauno miesto komisaras Cramer. Kauno apygardos komisaras Lentzen, įgaliotinis profesinėms sąjungoms skyriaus vedėjas Dammer, generalinis tarėjas darbo ir socialiniams reikalams dr. Paukštys, žemės čikio generalinis tarėjas Ramanauskas ir kt.

Savo kalboje delegacijoms, kurt buvo transliuojama ir per radiją, generalkomisaras nurodė, kad jokia kita diena nepaskatuduojanti geriau, negu ši gegužės 1-oji, dabartinio laiko ir dabartinės kovos prasmės. Kaip tik ši darbo šventė mums primenantį, kad reikalas einą apie pasiūlėžiūros kovą, apie teisės ir darbo gerbimo įgyvendinimą. Vokietija išsprendusi didžiąsias socialines problemas, kurios čitiną šimtmetį jaudinusios visas pasaulio tautas ir kurioms žydija atradusi ir tariamą sprendimą — bolševizmą.

Generalkomisaras pareškė, kad Lietuvos dirbantieji nėra gyvęę dėšimts metų nacionalsocialistinio retimo, negyvęno to režimo kovos metu ir turėjo tik epirbotą galimybę pažinti tą naująją Vokietijos idėją. Lemiamas dalykas, kurį nacionalsocialistinė idėja davusi dirbantiesiems žmonėms, esąs tas, kad ta naujoji idėja pagrįsta darbo, darbo naišumo mintimi. Darbo principas iš viso esąs teisingiausias bet kurios visuomenės santvarkos pagrindas. Žmogus vertinamas tik tada, jei dirba. Tokia visuomenės santvarka esanti ta tik teisingiausia, bet ir liekvienam naudingiausia, kadangi joje atskiras individuas gali pilnai pasireikšti, įnešti didžiausią įnašą bendruomenės naudai. Tam tikslui pasiekti reikią, panaudojant visas jėgas, nuversti senąją plutokratinę kapitalistinę santvarką ir žydiškąją bolševikinę diktatūrą.

Toliau generalkomisaras padėkojo generalinės srities dirbantiesiems už ligi šiol nudirbtą darbą ir pabrėžė, kad jam gerai esą žinomi darbininkų rūpesčiai šiame krašte. Jis stengęsis visur, kur galima, sąlygas palengvinti. Mėtybė pagerinti esančios irengtos imonių valgyklos ir kantinos. Jau šiandien daugiau kaip 80.000 dirbančiųjų gauną generalinėje srityje papildomą maistą per imonių valgyklas. Socialinio draudimo reikalai taip pat esą sprendžiami pateiktinamai. Kaip tik šiomis dienomis esančios pravestos ta prasme pirmosios priemonės.

Jei dabar dirbantieji raginami smarkiau dirbti, tai reikalas einąs apie tai, kad visiems laikams būtų pašalintas bolševizmas pavojus. Iš bolševizmui pavyktų pasistūmėti toliau i vakarus, pareškė ypatingai pabrėždamas generalkomisaras, tai Katynas nedėdėjęs girdęs pavirtęs visos Europos Katynu su milijonais mirtinai nukankintų, sušaudytų žmonių. Tokį kraugerišką ir užsispyrusį priešą esą galima įveikti tik imantis griežtų priemonių. Tai reiškią, kad mes turį būti griežti ir patys sau — kai stunčiama į darbus, kai darbams šiam karui mobilizuojamos vises jėgos. Rytiuose ši tuo generalkomisaras dar kartą nurodė, kad ellė griežtų priemonių, kurių tenką imtis, išplaukliančios ne iš kokio organizacinio tikslo, bet iš kieto karo būtinumo. Kaip tik šio krašto gyventojai turį atminti, kad, jeigu jie dabar pasiima kai kurių aukų, tai kartu išvengią skaudaus dalyko — patekti į Sibirą ar būti bolševikų nukankintiems. Sir karas tiečias kiekviena iš mūsų, jį reikią tikovoti ir ištverti geresnės ateities dėliai, — tada, šio karo pabaigoje, būsiąs įvykdytas aukštasis tikslas: tautinis ir socialinis teisingumas, atsišvedęjant i atskiru tautų ir atskirų asmenų nuvelkta darbą.

Tokiu būdu, pareiškė baigdamas generalkomisaras, mes gegužės 1 dieną šventėjame, pasirydami po šios susikaupimo dienos visą savo būsimąjį darbą skirti didžiajam tikslui. Ateisiąs laikas, kai šalia žaizdų, kuriias gavo karys fronte, būsiančios suskaitytos ir pasvertos taip pat pūlės rankose ir gilios darbo išvagotos raukšlės veide, kurias atskiriems žmonėms bus padėtos iš karas, kai Lietuvoms bus trakuotojams pagal savo nuveiktą darbą ir savo nuopelnus ir pagal tai susišaukęs padėkos ir atpildo, kurių bus nuspėjęs.

Po to generalkomisaras įteikė imonių ir profesinių sąjungų įskrinktiems, karinės reikšmės darbe ypatingai pastrėkusiems, vyrams ir moterims garbės dovanas iš proga reichshauptstellenleiteria Dammer pristatė generalkomisarui vokiečius darbininkus ir tarnautojus, o profesinės sąjungos vedėjas Urbonas — lietuvius. Po to delegacijos buvo pakviestos i svečius pas generalkomisarą.

Popiet ir vakare dirbantieji turėję proga maloniai praleisti kelias valandas trijuose didelituose parengimuose — Miesto Teatre, „Deutsches Haus" kazino salėje ir Jaunimo Teatre, o taip pat pastižėrėti operos bei nemokamai stililankyti kino teatruose.

Vyriausioji Fiurerio būstinė NL Balandžio 29 d. Fiureris savo vyriausiajame štabe dalyvaujant Reicho užsienių reikalų ministeriui von Ribbentropui ir italų užsienių reikalų valstybės sekretoriui Bastianiniui, priėmė prancūzų vyriausybės galvą Pierre Lavalį. Per pasikalbėjimą jo dalyviai parodė visišką supratimą tų klausimų, kurie kyla tarp Vokietijos ir Italijos iš vienos pusės ir Prancūzijos — iš antros. Visiškai objektyviai buvo ištirta, kokį įnašą turi padaryti Prancūzija pastangoms ir aukoms, kurias pasiėmė ašies valstybės atkurti naujai Europai per kovą su bolševizmu ir su susijusia su bolševikais anglų ir amerikiečių plutokratija. Buvo taip pat aptarta, kokia nauda turės Prancūzija iš šio dalyvavimo.

BERLYNAS, NL Naujosios Reicho kancleriajos Mozaikos salėje susirinko vokiečių tautos dirbantieji iškilimngo Reicho darbo rūmų posėdžio gegužės 1 dienos išvakarėse. Posėdyje, be kito, Dr. Ley kalbėjo apie „Deimi metų vokiečiams darbo frontui". Posėdis pasiuntė sveikinimų telegramą Fiurerui. Be to, buvo apdovanota visa ellė imonių.

TOKIO. Šiaurvidiadienį Tenno Hirahito minėjo savo 42-ją gimimo dieną. Tai didžiausioji šventė visoje Japonų imperijoje. Ji buvo atžymėta visa ellė iškilimų ir ceremonijų bažnyčiose. Tačiau dėl karo, kaip ir pereitais metais, nuo didesnių iškilimų ruošimo atsisakyta. Tenno jau aštuntį kyšį, apsivilkęs senais tradicinais auksso drabužiais, nuėjo į rūmų maldyklą, kur iškilimngomis ceremonijomis pagerbė savo protėvių dievus.

VICŠY NL Prancūzijos vyriausybės galva Petainas gegužės 1 d. tautiškai valstybinio statymo ir bendrojo vaisiumenės darbininkų ir elementų susipratimo ir persiauklėjimo.

Labai reikšmingas, kad ir šių metų Gegužės Pirmoji diena ašies valstybėse buvo ir persiauklėjimo ir lemiamos kovos ženklė. Mumą ne vistiek kas laimės, mes jau nebegalime pasiliktį pasyvūs, nes mes jau esame pasiaukę Vakarų Europos kultūra ir grieztai atsiskaę nuo azijatiškojo pasaulio.

Bendras likimas ir bendri rūpesčiai verčia šiandien Lietuvos dirbantiesius užmiršti senas asmeniškas saskaitas, o jų vietoje ugdyti sveiką tarpusavio paramą, šiešniaitą ir naujosios socialinės garbės supratimo.

Tik darbas gali mus užgrūdyti ir pakeiti mūsų atsparumą šiais sunkiais karo metais. Tik bendram solidariam darbe galima pažinti vienas kita ir iš tikrųjų jausti lygiatiesiais savos bendruomenės vertigais nariais, dirbančiais savo krašto ir visos Europos atstatymui.

UŽSIENIO ŽINIOS

Fiureris ir Policijos Vadas Lietuvoje inspekcinė kelionė į Rytų Lietuvą

Ij ir Policijos Vadas Lietuvoje generolas majoras Wysocki, Rytų karininko majoro Songino ir adjutanto oberleutn. Ertel lydimas, lankėsi Rytų Lietuvoje. Kelionė užtrukęs 6 dienas, per kurias buvo aplankytas Lietuvos rytų apskritys ir ten esantieji vokiečių bei lietuvių policijos vienetai ir kariuomenės daliniai. Generolas Wysocki gyrė domėjosi gyvenimu ir rūpesčiais ne tik policijos pareigūnų, bet ir visų gyventojų. Pareigūnai, kurie turėjo šiekiius tokius rūpesčius, gavę juos drąsai generolui pareikšti ir jiems generolas pažadėjo savo pagelbą, kuri, grįžus į Kauną, ruošiau buvo suteikta. Ta pačia proga generolas pasveikino vieną vokiečių leitenantą, kuris jau ilgesnį laiką yra Rytuose, gimimo diena, kuri sutapo su Fiurerio gimimo diena. Be to, generolas dar kartą vyr. leitenanto pasveikino kapitono laipsniu, kuris jam tą dieną buvo suteiktas.

Lietuvių karių ir policijos daliniai budrinė sauoja Lietuvos rytų sieną ir nors tarnyba yra sunki, bet jie yra kupini pasiryžimo užtikrinti gyventojams ramumą. Gyventojai taip pat jiems įvertina ir gausą pasitikėjimą šiuo i lietuviškus pareigūnus, kurie glaudžiame kontakte dirba su vokiečių pareigūnais.

SS ir Policijos Vado Lietuvoje

Gen Kubiliūno kalba

ON. KAUNAS. Gegužės 1 d. Pirmasis Generalinis Tarėjas ats. generolas Kubiliūnas paskė šią kalbą per Kauno ir Vilniaus radiją:

Gegužės Pirmoji diena yra skirta darbui pagerbti platesnėse to žodžio prasme. Tos dienos reikšmė — tikėti i kiekvieno tautinei bendruomenei, o taip pat ir visai žmonijai dirbančio darbininko vertę. Tą dieną siūlėsi pažiūrėjusiems, kad jeigu yra vertingas ne tik to, kuris dirba mokslo ar meno srityje, bet ir kiekvieno kitos srities sąžiningo darbininko, be kurio darbo nebūtų imanomos darnus bendruomenės gyvenimas. Antra vertus, tą dieną taip pat pažymima, kad darbininkas yra ne tik tas, kuris žemę javams paruošia, ir kuris prie stakliu dirba, ar grėivius kasa, bet ir tas, kuris savo kabinete arba chemijos laboratorijoje pagamina vertingų dalykų tiek savo kraštui, tiek visai žmonijai.

Žodžiu, Gegužės Pirmoji yra visų dirbančiųjų reikšninga šventė. Darbo sričių yra be galo daug. Visos jos svarbios ir būtinos bendruomenės ir valstybės gyvenime. Kiekvienas kuris savo srityje sąžiningai dirba, yra padorus ir garbingas darbininkas. Tik toks gal skirtumas, kad vieni daugiau dirba raumenimis bei fizinį darbą, o antrieji — smegenimis bei protu. Bet visuomenės ir valstybės atžvilgiu visi jie yra lygiai svarbūs ir brangūtini.

Ši nauji Vakarų Europos jėga neša ir naująjį socializmą, kuris darbą aukštai iškelia, o darbo žmogų stato pačioje pirmoje ir garbingiausioje vietoje. Jei senasis pasaulis darbas laiko kaip prakeikimo ir nuodėmės padarinys, o tikrasis idealas — nieko nedirbti ir mintį svetimu prakaitu, tai naujame socializme darbas yra palaima ir gyvenimo dėiaugsmas, o visi dykaduoniai ir bestbastą spekuliantai — tikra niekybė ir asocialinis elementas, kurts pasmerktas išnaikinimui.

Tik ištas naujasai socializmas eina ne grieovimo bei naikinimo keliu, bet evoliucijos, naujų vertybių kūrimo, tautiškai valstybinio statymo ir bendrojo vaisiumenės darbininkų ir elementų susipratimo ir persiauklėjimo.

Labai reikšmingas, kad ir šių metų Gegužės Pirmoji diena ašies valstybėse buvo ir persiauklėjimo ir lemiamos kovos ženklė. Mumą ne vistiek kas laimės, mes jau nebegalime pasiliktį pasyvūs, nes mes jau esame pasiaukę Vakarų Europos kultūra ir grieztai atsiskaę nuo azijatiškojo pasaulio.

Bendras likimas ir bendri rūpesčiai verčia šiandien Lietuvos dirbantiesius užmiršti senas asmeniškas saskaitas, o jų vietoje ugdyti sveiką tarpusavio paramą, šiešniaitą ir naujosios socialinės garbės supratimo.

Tik darbas gali mus užgrūdyti ir pakeiti mūsų atsparumą šiais sunkiais karo metais. Tik bendram solidariam darbe galima pažinti vieną kita ir iš tikrųjų jausti lygiatiesiais savos bendruomenės vertigais nariais, dirbančiais savo krašto ir visos Europos atstatymui.

Fiureris ir Policijos Vadas Lietuvoje

Vyriausioji Fiurerio būstinė NL Balandžio 29 d. Fiureris savo vyriausiajame štabe dalyvaujant Reicho užsienių reikalų ministeriui von Ribbentropui ir italų užsienių reikalų valstybės sekretoriui Bastianiniui, priėmė prancūzų vyriausybės galvą Pierre Lavalį. Per pasikalbėjimą jo dalyviai parodė visišką supratimą tų klausimų, kurie kyla tarp Vokietijos ir Italijos iš vienos pusės ir Prancūzijos — iš antros. Visiškai objektyviai buvo ištirta, kokį įnašą turi padaryti Prancūzija pastangoms ir aukoms, kurias pasiėmė ašies valstybės atkurti naujai Europai per kovą su bolševizmu ir su susijusia su bolševikais anglų ir amerikiečių plutokratija. Buvo taip pat aptarta, kokia nauda turės Prancūzija iš šio dalyvavimo.

BERLYNAS, NL Naujosios Reicho kancleriajos Mozaikos salėje susirinko vokiečių tautos dirbantieji iškilimngo Reicho darbo rūmų posėdžio gegužės 1 dienos išvakarėse. Posėdyje, be kito, Dr. Ley kalbėjo apie „Deimi metų vokiečiams darbo frontui". Posėdis pasiuntė sveikinimų telegramą Fiurerui. Be to, buvo apdovanota visa ellė imonių.

TOKIO. Šiaurvidiadienį Tenno Hirahito minėjo savo 42-ją gimimo dieną. Tai didžiausioji šventė visoje Japonų imperijoje. Ji buvo atžymėta visa ellė iškilimų ir ceremonijų bažnyčiose. Tačiau dėl karo, kaip ir pereitais metais, nuo didesnių iškilimų ruošimo atsisakyta. Tenno jau aštuntį kyšį, apsivilkęs senais tradicinais auksso drabužiais, nuėjo į rūmų maldyklą, kur iškilimngomis ceremonijomis pagerbė savo protėvių dievus.

VICŠY NL Prancūzijos vyriausybės galva Petainas gegužės 1 d.

Kaina 10 M.

Enkevedistų represe

Kad galiu būti enkavedištų areštuotas ir kalinamas, jau žinau. Pradžioje dažnai pagalvodavau. Bet veik kasdien išgirdavau naujai areštuojančių pavardes bei areštuojamo vietas ir areštavimo būdus. Vietoms iš namų paimdavo, kitus darbo metu iš įstaigos, trečius gatvėje suareštuodavo ir t. t. Ypač „tirpo" Čiurlionio vardu vyrų sekmadieniais. Tada „tirpo" iš įvairių įstaigų bei įmonių lietuviai tarnautojai. 1941 m. kovo mėn. pradėjo „tirpti" ir mūsų įstaigos bendradarbiai.

1941 m. balandžio 26 d. apie 1 val. nakties lėgirdes savo bute triukšmą pabudau. Pro mano miegamųjį kambarį, elektros kišenine lempute pasiviesdami, įsiveržia enkavediešiai. Įsiveržę kamberin pareiškė „proverka dokumentov". Padaviau vidaus pasą. Patikrine tapatybę, liepė man ir šeimos nariams atsikelti ir apsirengti. Kada apsirengėme, jaukė viešnia suastė visnamę kambario kampe ir tarpusavy nešnekėdami. Padarę asmens kratas, pradėjo daryti buto kratą, kuri užtoko apie 4 valandas. Kratą vykdė sovietų leitenantas Monin'as ir keturi kareiviai, o du kareiviai stovėjo sargybiniu kieme. Prie kratos, kaip liudytojas buvo ir namų sargas. Kratą viską vertė, žiūrėjo. Surinko ir pasiėmė dokumentus (vidaus pasą, šaulio liudijimą, atsargos karininko liudijimą, universiteto baigimo diplomą, leiškus ir kt.), įvairius medalius, karines foto nuotraukas, karininko kepurę, švaigždutes ir t. t. Surašę kratos protokolą pareiškė, kad esu areštuojamas ir pranešė, kokias reikmenes galiu kartu su savimi paimti.

Jau buvo šauše. Per kiemą mane palydėjo ir namų sargas. Einant per kiemą, dar prisijunge du rusai kareiviai. Gatvėje radau belaukiantį enkavediešių sunkvežimį. Buvo idomu, kur mane iš namų, esamu Gedimino gatvėje, vež. Sunkvežimis pasuko Lukiškio kryptimi ir atsidūrė Lukiškio kalėjimo kieme.

PIRMOJI PARA UŽ GROTŲ

Salia budinčio valdiniko būtinės, atskirame kamboryje, jau kėsėjo neuniformuoti enkavediešiai užpildė kažkokias anketas 3 egz. ir pareikė, kad esu kalinamas už kontrrevoliucinę veiklą pagal baudžiamojo kodekso 58 8. Paskui nuvedė į kitą kambarį, kuriame dabilo priėmėjas Kutka liepė viską atsiduoti ir pilkai nusirengti. Atėmė pinigus, ab. kišenes, ir neturinį. Kaip ir šeninį laikrodį, nuo pusbačių raišius, išplaustė iš drabužių visas metalines bei kaučiukines sagas, atėmė petnešas, kolinčikus, apyrankę su kaklarėšiu, muilui laikyti kaučiukinę dėžutę, pieštukus, įvairius popierius, A/B „Maistos" dėvėjo kenesnyn „Liešuvin" ir odinį portelį. Kaip dabar paaiškėjo, kratos metu enkavediešių paimtieji daiktai dingo. Tuo pat dingo Lukiškiuose kalėjime atimtieji daiktai: tiskyrus vestuvinį žiedą ir kišenini laikrodį. Be to, pusiau perplovę namų darbo rankšluostį, peiliu suplėstė iš namų paimtą dėvėjo kišenės sūrio gabalį ir duonos puskepaliuką. Taip „aptvarkytą" ir su smunkančiomis kelnėmis eje 10 val. nuvedė į atskirą kamerą, vardu nuo Nr. 218. Tą pat diena buvau nuvestas paimti nuo rankų pirštų bei delno nuospaudas ir dviejose pozose — nufotografuotas. Pirmąją diena gavau nuo prižiūrėtojo daug pastabų: tai negalima dienos metu lovoje gulėti, tai negalima pro langą žiūrėti, prie durų stovėti, tai kada durin pasdaro, reikia atsistoti toliau nuo durų veidu į sieną ir t. t.

Atėjo vakaras. Vos ant pilkos geležinės lovos atsigulęs ir dar nespėjęs užmigti, gavau iš prižiūrėtojo pašlepimų atsikelti, apsirengti ir eiti į savo daiktus. Tuoju buvau nuvestas į kitą kalėjimo trobesį, į Nr. 259 kamerą, kuriojo radau ant grindų gulinčius tris kalinius. Pasakęs labas vakaras ant grindų numečiau savo daiktus. Vaizdas buvo nejaukus, nes mažylėje kameroje radau tris žmones, kurie buvo apsivilkę kalėjimo baltiniais, apskiečę skarmalais, žinoti ligdūlėve, veidai pagelte, akys įdubusios. Pamaniau, kad tokiose sąlygose ir man teks gyventi ir turėsiu toks pat išvaizdą. Po kelių dienų kalinių tarpe vienas siek tiek mokęs lietuviškai kalbėti, nes buvo kilęs iš Bagaslaviškio (Ukmergės raj.). Jis buvo tarnavęs Lietuvos prie geležinkelių. Antras buvo buv. lenkų armijos kapitonas Marčiulis (1941. VI. 24. šėjo i laisvę ir tremė savo senjorą enkavediešiams, buv. lenkų įstaigų tarnautojas.

Vos susipažinę, atsigulęs ir kai kuriais įspūdžiais pasidalinęs, prižiūrėtojo buvau įspėtas atsikelti ir apsirengti. Apie pirmą valandą nakties buvau nuvestas į Lukiškio kalėjimo kiemą, iš kelias varstytas į atskirą medinį namelį, kuriame kažkokis neuniformuotas enkavediešas užpildė anketas ir pateikė keletą klausimų. Tai buvo lyg tardymo pradžia. Man buvo keista, kad Tarybinės Lietuvos tikroje sostinėje uniformuoti, neuniformuoti enkavediešiai ir visi prižiūrėtojai su kaliniais kalba tiktai rusiškai. Sis neuniformuotas enkavediešas, baltges užpildyti anketas, vis dėlto prašneko lietuviškai. Ir pareiškėsiems kad tai esas tiria laika tarnavęs Nepriklausomos Lietuvos valdinėse įstaigose ir į Saulių Sąjungą nevožo istraše. Mane išbarė, kad aš išdavyau Tėvynę ir Lietuvos Saulių Sąjungoje, o Tarybų Lietuvoje variau kontrrevoliucinę veiklą. Aš jam atsakiau, kad jokia kontrrevoliucine veikla neužsiėmiau. Enkavediešas dar labiau pradėjo mane įvairiais žodžiais piliedi. Supratau su kokiu patiskiuku teks reikėti ir vukanėes dantis tyleiau. Sis „vizitas" mane suerzino ir supykdino. Upa sugadino, dar ir tai, kad mano palydovas, vykstant ir grįžtant per kalėjimo kiemą, mane kolijo ir tyčiojosi įvairiais rusiškais žodžiais. Grįžes apie 3 val. kameron, radau kitus politinius kalinius — Šemetjaušką Atsigulęs ant plikų grindų negalėjau greit užmigti.

KĖLIONĖ Į NKVD POŽEMIUS

Maniau, kad šioje kameroje man teks ligai pasėdėti, nes ir enkačiau joje sėdėjo keturi politiniai kaliniai. Tačiau apsirikau. Stai, tą pat dieną apie 12 val. gavau palieptą atsisveikinti savo daiktus išvykstant. Bendrai sėdintieji buvo nustebinti ir spėliojo, kad aš laisvėn būsiu palaistas. Kaip tik tuo pat laiku

RYTŲ MIŠKUOSE NE VIEŠŲ DESANTININKAI MEDŽIOJAMI

(IŠ KARO KORESPONDENTO UŽRAŠŲ KNYGUTĖS)

Iš ablejų pusių aukštos ir stačios lauko granito sienos, o tarp tų sienų pro didžiulius uolų luitus šniokdama ir putodama teka upė. Vietenis akmenys upės vagą taip užverę, jog, šokindamas nuo vienо ant kito, upę gali perbristi ausomis kojomis, kaip kokių tiltų. Kai stovi upės viduryje ant vieno didžiųjų akmenų, kažkaip daiktai šičias krantų uolėnas, susidaro visiškas spūdis, jog esi kažkur kalnuose. Bet užtenka tik iš upės sėlinčiu užkopti į statųjį uolos krantą, kai priešais akis atsiveria vieškos lygumos, vietomis laukais ir pievomis nusitęsančios, vietomis padengtos tankiais spygliuočių ir lapuočių miškais.

Iš upė, savo vagą prasigraužusi pro podirvinį lauko granitą, tėka į Dnieprą. Jos ablejuose krantuose išsimėsę K. miestelis. Kairiajame upės krantuose miestelio priemiestis kareivinių korpusų ašis. Visos kareivinės trijų aukštų, kai tuo tarpu miesto namai bevetk visi vienо aukšto.

Nors miestas bolševikų laikais buvo laikomas didelių centru, bet mūsų vyrams jame nuobodu. Nėra miesto nei jokių užsėgų, nei jokių pramogų. Pramogas tenka patiems prasimanyti ir tos pramogos yra gana įdomios. Vieni sugalvoja vis naujus būdus upėje šuvų pasiguodyti, gi kiti prasimano medžiotį.

Žinoma, nuboru vyrams K. miesto plačių aplinkių miškuose tenka dažnai medžiotį desantininkus ir žiūtas banditų gaujas. Bet tos medžiokės yra kaskartinės. Jos užpildo kario tarnybos laiką. Batalionas pasidalijęs etskiromis kuopomis ir būriais padaro per mėnesį vienas žygius, dažnai susigrumdamas su priešu. Bet tos kovos, žygiuodami per miškus, pasibėjo, kad tuose ne vieni desantininkai ir gaujos slaptosi, bet taip pat nemažai tvirtų ir žiūtų miško sutvėrimų. Taigi laisvomis nuo tarnybos valandomis mėgėjai užsimeta ant peties dvivamzdžius ir pradeda.

Apžiniauskus diena į pavakarę pragiedėja. Leitenantai P., S. ir dar vienas karys siūlo išvykti iš miesto nemėginti laimės. Stūlymas viliojantis. Taigi susirandamas vežimukas, pasilimam visi medžiokės prietaisai ir išvykstama. Toli važiuoti nereikia. Tik pastėjęs miesto namai, kai tuoj šalia kelio prasideda miškai dešinėj, ir už jų gaynkios ir krūmokšniais apaugę plotai. Vežėjui nurodoma medžiotųjų žygio nusirinkimo vieta, o pats medžiotojai, pasidėjęs dėžutę dėl dvidvamzdžio, žengia artimiausiąjį krūmų linį. Pakrūmose ganosi galvijų banda, o piemenys, susėdę prie laužo, žarijose kepa bulves.

— Vaikučiai, ar nematėte čia kur nors kiškių? — klausiame.

— Ne, tyrio čia jie įstiesės pulkais šokinėjo, — aiškina vienas bviesiaplaukis bernuikas, — bet dabar po pietų, tur būt, į krūmus sulindo.

Supame krūmus. Tarp krūmų vienas kito nematome. Kai už kokių 80 metrų tarp šakų švysteli auss ar sugiaudęs kiškelis, bijai šauti, nes gal ten anoje pusėje medžiotojas tyko. Kiškis švysteljo ir dingo. Nė vieno šūvo.

Krūmuose ramu ir nieko negirdėti. Praėna geroke valanda. Staiga aukštai padangėje pradeda rauti sirenos vamzdas. Bum, vienas šūvis, o po jo tuoj ir antras. Taičiau vanagas melasi į šoną ir visai greičiu nuplaukia dangaus mėlyne.

Standinti medžiotojai. Mes leitenantas P., — vežiuojam namo.

Brendame per krūmus ganyklų link ir tik spėjame tąlįsti, kai ganyklomis eęie 60-metrų nuo mūsų lekia kiškis. Kas ant S. P. stovima vienoje pusėje, o kitoje stovi ltn. S. Nė vienas negalime paleisti šūvio, kad kuris nors kompanijonų negeistų kratų. O kai kiškis išsiėjo iš mūsų tarpo, atsiduoda tai dviejų iki kokių 90 metrų. Sauneme visi trys. Du šūviai susilieja į vienа, po to dar du šūviai, bet jis savo kelią įneria į krūmus.

— Kodėl nešovėte? — klausiame ltn. P.

Jis tik mandagiai keiktąst ir nosio savo šautuvą. Iš šautuvo vamzdžio galo kyšo kažkokio skudurėlis. Jo šautuvas rusiškas ir šovinys rusiškas. Kai jis paspaudė gaiduką, pasigirdo vamzdyje kažkoks šnypštimas ir jis užtuleas ranką. Bet jį tik išstūmė iš tūtelės ir strėl laisvai barška vamzdyje.

— Ne, ir šautuvėlai — stebimės.

— Valinai žiūr, — kas per šautuvas, — sako P., — bet su tuo šautuvu eilinis S. jau dvylikę kiškių yra nupūęs.

— Kiekiemus prie arklių ir suėdę vežiuojame miesto link. Bet nespėjame privažiuoti menkų krūmelių, kai už kokių 20 metrų nuo mūsų iš krūmelių iškoka kiškis ir nerie mūsų vaizdasi kelią.

— Duok šautuvą — griebia man iš rankų P. ir prisidėjęs spaudžia sau gaiduką viena po kito. Vieškos šūvis sušlaiko tyrio. Šautuvas buvo neužtaisytas. Kol šautuvas užtaisomi, kiškis dingo krūmuose.

— Tulp, — sakau, — kiškis ne desantininkas, greitesnes kojas turi.

d. Dvikovas

Jeigu karininkas nori pašeista garbę atitaisyti dvikova, tai visų pirma turi atminti, kad dvikova nėra žaislas. Dvikova turi būti tik paskutinis ir tokia, kad vienas iš turi šėti ar tiki temkis ašiesėmis.

Apie iššaukima į dvikovą visais atvejais turi būti pranešta savo viršininkams. Neturęs rimto pagrindo, iššaukimas dvikovon turi būti viršininkų sutrukdytas

e. Garbės žodis

Garbės žodis yra užtikrinimas, pritaėdijimas pagrįstas asmens garbe. Privačiam gyvenime duotas garbės žodis teisėkos reikšmės neturi, bet karininko duoto garbės žodžio įvykdymas reikalauja to gandingumas. Garbės žodžio sulaužymas niekina karininko garbę. Tad garbės žodį duodant reikia būti įsitikinusiam, kad tikrai galėsi įvykdyti, ką prisėdėjai. Kas sulaužė garbės žodį, tas nėra vertas bet karininku.

f. Priesaika

Ypatingas pažymys gero pareigų atlikimo yra ištikimybė. Karys savo tikrą ištikimybę dažnai užantspaudoja nirtimi. Tai yra sukėlimas ištikimybės kaina. Karial savo ištikimybę tėvynei prisiekia. Abejojimas priesaikos ištikimybe yra didžiausias karininko garbės žeidimas. Kuris abejoja priesaika, tas nėra vertas būti karininku.

g. Tikėjimas (religija)

Davęs priesaiką karys jaučia jos saistų su aukštesne Būtybe — Dievu. Kas žito jutimo neturi, tas yra netikintis, tam ir priesaika turi mažesnę reikšmę. Jei tie pagali jausti, tad iš karto priesaika yra duota ly ir pačiam Dievui. Kadangi kiekvienas žmogus turi tikėjimo laisvę ir už tai jis pats yra atsakingas, tai ir karial varu nevertėtų tikėti į Dievą. Bet tai nereikėtų, kad kiekvieną proga nereikėtų kariams religijos svarbumo ir reikalingumo primint ir juos tuo atžvilgiu paskatint. Tikinčis karys yra žymiai vertesnis už netikintį. Kadangi karys turi būti giliai tikintis, kad galėtų savo pavyzdžiu paveikti ir savo valdinius. Jau Didysis karas įrodė, kad tikintieji karial yra vertesni ir jiems mirtis bet priešmirtinis kentėjimas yra lengvesni. Be jo, dauę bivo pavyzdžių, kada netikinčis karys, būdamas sunkia ligoje, ar mirties agonijoje, šaukėsi Dievo pagelbos.

h. Drąsa ir narsumas

Didžiausia karin dorybė yra karinė drąsa. Drąsa yra savumas, charakterio išraiška. Narsumas yra būtini — aiškinimų nereikia. Narsus gali būt ir tas kuris nevaldo drąsos; nes narsumas dažnai gali būt tik valtos dėka, kad nugalėtų vidujine baime ir dažnai pasireiškia tik pavojaus metuose.

Drąsa galima parodyt ir normaliame gyvenime. Ji pasireiškia mylint teisybę ir nebijant atsakomybės. Tai yra pagrindas tvirto įsitikinimo, kad ir tai yra pareiga, kas ne visai patinka. „Drąsa tai yra nas ir žaliutinis nuoistatymas, ligi geležinio pastovumo", — sako Ernst Juenger.

(Bus daugiau)

Oblta. Hermann Foertsch

Vertė J. ltn. Trečiokas

Kietos kovos Kubanėj

Balandžio mėn. nuskandinta 423.000 brt.

Balandžio 20 d. sovietai vėl pulė su stipriomis palėgomis Kubanės tvirtinimo prietiltės rytinį frontą. Nepaisant pasirengimo smarkia artilerijos ugnim, o taip pat gaussus tankų bei aviacijos panaudojimo, priešui nė vienoje vietoje nepavyko užimti tvirtinimo. Per sunkius aviacijos sėkmingai paremiamus gynimosi mūšius sovietai, numusius daugybę jų tankų, buvo kruvinai atmėtė. Tikslinio nuskaitymo jai oro kautynėse ties fronto pietinių rūnių tą dieną numušė 67 sovietų lėktuvus.

Per bandymą sustiprinto Kubanės prietiltės sovietų puolimus vokiečių ir rumunų kariuomenės daliniai paviske didelių gynimosi buvo atremti. Visi sovietų puolimai buvo atremti su dideliais kruvinais ir nedžiaugniais nuostoliais priešui. Staurinėse prietiltės ruožo žiūlapinta prieš kariuomenė buvo sunaikinta. Per kovas Atlanto vandenyje U-boatai tik vienos vokiečių divizijos vežimo ruožo sunaikinti 28 priešo žarvuočiai. Gegužės 4 d. anksti ryta vokiečių kriokiamos kriokiamos ir tanke buvę daliniai pastraukė į jau nuo senai paruoštas ir įtvirtintas gynybos pozicijas toli į vakarus nuo vietovės. Sunaikinus vokiečiams svarbius objektus pati Krimskaja evakuota. Kietos gynimosi kovos tebevyksta.

Tuktuose Rytų fronto dalyse ryko nedideli susirėmimai.

Vokiečių greitlaivinė Juodojoje jūrėje nuskandino vieną priešo laivų vilkstinę iš trijų pakrančio laivų bendro 1700 brt. talpos.

Balandžio mėn. sovietų aviacija neteko 1862 lėktuvų. Jų tarpe 902 numušti per oro kautynes, 121 — pažeminiuose aviacijos antskrydžiuose ir 10 numušė sauusmos kariuomenės daliniai ir karo laivyno vienetai, visi kiti sunaikinti žemėje.

Tuktuose nepaisant ryko dėkių esminių kariuvių veikmių. Vykdant planinęs judėjimą mūsų daliniai žiaurinėse ruožo nepastebėti priešo pozicijose ir nauja patogesnėse pozicijose. Čia, sunaikinus svarbius karinius įrengimus, be kovos pasiėjo perleistas Mateuv miestas.

Karo aviacija naktį į gegužės 2 d. puolė priešo lydimą vilkstinę vandenyse prie Bengazio. Penki didėi prekiniai laivai buvo sunkiai sužaloti.

Per smarkias kovas Tunizijos sustiprinto prietiltėjo vakarinėme fronte nuo balandžio 27 iki 30 d. priešas neteko 48 tankų, 18 žvalgybos karvinių automobilių bei šaulių žarvuočių, 21 pabūkšlo, daugelio autovežimių ir kelių šimtų belaisvių. Jis patyrė ypač didelių nuostolių užmetėdami ir sutelstas ten.

Anglų bombonešiai puolė kelias vietovės vakarų Vokietijoje, tame skaičiuje taip pat ir kaimus. Bombos, naudojamos ir sunaikinimo fugasinės, ypač Essene, padarė nuostolių civilinių gyventojų tarpe ir žymiems medžiagines žalos. Kai kurie priešo lėktuvai įskrido į Rytprūsius. Naktį į gegužės 5 d. britų bombonešiai puolė vakarų Vokietijos sritis ir nametė daug sprogstamųjų ir liepsnojančių bombų, pirmoje eilėje į Dortmundo miesto gyvenamosius kvartalus. Gyventojai patyrė nuostolių. Mieste padaryta daug žalos pastatams. Naktinisi naikintuvai ir aviacijos priešlėktuvinė artilerija pagal ligšiolinius pranešimus numušė 36 puolusius, pirmoje eilėje keturių motorų bombonešius.

Naktį į gegužės 5 d. atiprus vokiečių sunkiųjų kovos lėktuvų junginys su daugelių sprogstamųjų ir nuodingųjų bombų apmėtė taikinius pietrytių Anglijoje.

Balandžio 29 ir 30 dienų ryte vandenonis vokiečių kranto apsaugos pajėgos prie Olandijos krantų nuskandino du britų greitlaivinės, viena smarkiai sužaloje ir ketvirtą paėgė.

Povandeninėsi laivai Atlante žiūrinėje dalyje ir Vidurėnės jūrėje iš stiprisi apsaugotų laivų vilkstinių nuskandino dešimt laivų, bendros 53.000 brt talpos. Dar penki laivai, tu tarpe vienas „Winchester Castle" tipo, 20.000 brt talpos, buvo torpeduoti. Vienas povandeninis laivas numušė sunkųjį priešo bombnešį.

Kovoje prieš britų ir amerikiečių jūros rytiąus karo laivynas baldžio mėn. paskandino 65 prekinius laivus bendros 423.000 brt. talpos, jų tarpe 415.000 brt. paskandinęs povandeninėsi laivai. Be to, torpeduota dar 18 laivų. Aviacija iš dalies sunkiai sužaloje 18 prekinių laivų.

Kovoje prieš priešo karo laivus karo laivynas ir aviacija irgi turėję sėkmės. Povandeninėsi laivai pastebėję ir torpeduotų vieną kreiserį, tris naikintuvus ir vieną povandeninį laivą. Kitos vokiečių jūros karinės pajėgos sunaikino 3 naikintuvius, 4 prekinius laivus ir 7 greitlaivius. Aviacija paskandino du povandeninius laivus ir vieną greitlaivį. Sužaloti du priešo naikintuvai, 11 greitlaivių ir vienas sargybinis laivas.

Kaip gegužės 5 d. Vyriausiųsi Karinuomenės Vadovybė pranešė, per dauęęlį dienų trukusias sunkias kovas šiaurės Atlanto viduryr vokiečių povandeninėsi laivai iš vienos pilnai pakrautos vilkstinės, plaukusios iš Amerikos į Anglija ir iš vienos iš Amerika grįžtančios lydimosios vilkstinės paskandino 16 laivų bendros 102.000 brt. talpos. Dar 4 laivai pataikyti torpedomis.

BERLIN, V. 4. Britų ir Šiaurės Amerikos lėktuvai balandžio mėnesį Europos ir Šiaurės Amerikos srity prarado viso 967 lėktuvus. Iš to skaičiaus okupantam Norvegijos vakarų pakraštėly ir Reicho srity buvo numušta 482 priešo lėktuvai, daugiausiai keturių motorų bombonešiai, kurie laike britų ir amerikiečių puolimų balandžio mėnesį tapo numušti vokiečių ir italų aviacijos, sąjungininkų karo laivyno vienetų ir Š. Afrikoj kovojančių vokiečių — italų junginių Viduriniųjų jūros srityje. Š. Afrikoj ir Italijoj.

„VYRAI, TURĖSIME KRIKŠTAI"

ŽUVUSI LTN. KEMĖKLI PRISIMINUS

Naujoką apmokymas baigėsi. Gražų liepos 11 d. rytą mūsų būrys gauna pirmutinį uždavinį Ryhuose vykti prieš randomonsius banditus. Skubus pasirengimas ir mašina jau veža į paskirtą vietą.

15 val. jau esame mažame Ukrainos miestelyje, kuris bus nuolatinė mūsų apsistojimo vieta. Susitvarkius mūsų gerasis vadas pasiėkino mums uždavinį ir buvo leista pamiegoti. Nuvarge vyrai tuojau užmigo. Oras pasikeitė ir užėjo smarkus lietus su perkūnija.

Vespėjus nel valandos pamiegoti, pasigirdo skardus šviūpukas ir komanda: „Būrys kelk!". Per kelias minutes būrys jau buvo pasirengęs ir laukėm folimenės įsakymo. Atėjo linksmai nusiteikęs vadas ir pasakė: „Vyrai, turėsime krikštai" o paskui pasišiūnė, kad už 25 km nuo mūsų miško yra surasta banditų stovyklą, todėl mes turime jį sunaikinti.

Tamsią naktį, griaudėjant perkūnui ir žaibuojant, būrys išvyko banditų stovyklos link. Nuvykę į P. kaimą sustojęs palaukė. Už poros valandų, kiek tik pravėtus, vykom toliau. Privažiavus miską, toliau su mašinomis keliauti buvo nebejamoma, todėl ilkėj kelią apie 10 km turėjom nuėti pėsčiomis. Netoli stovyklos pasiuntus žvalgybą pasiėkėjo, kad banditai yra išvykę plėšikauti, o stovyklą palėto tik maža apsauga, kuri tuojau buvo likviduota. Taip pat buvo suėmė, kad banditai šiąnakt turi sugrįžti į stovyklą. Mūsų vadas nutarė apsupti stovyklą ir pasiliki grįžiančius banditus.

Per dieną kasėmės apkasus ir viską taiko ir laukėm sėkmės, kad priešas neužkluptų iš netyčių. Mūsų vadas, viską laika hūdamas drauge, draugino mus ir kėlė mūsų nuotaikę. Užėjo naktis. Vyrai, nors ir šlvarge, nemegoję, bet kiekvienas savo vietoje budėjo. 22 val. ties I skyriaus sunk. kulkosvaidžiu pasigirdo šaudymas. Mums jau buvo aišku, kad mūsiškiai susidūrė su priešu. Tuojau buvo atdengtas smarkus sunk. kulkosvaidžio ugnis ir priešas trumpai atsišaudydamas pasitraukė. Netrukus, 23 val. bandė puolė iš antrosios pusės, pareidami užeiti mums iš užpakalio, bet čia juos sutiko II.as skyrius, kuris leng. kulkosvaidžio ir šautuvų ugnimi priešą atmušė. Apie 1 val. vėl puolė I skyrių, bet po stiprisiu susišaudymo taip pat buvo atmušias ir su nuostoliais vėliksi pasitraukė. Per ši susišaudymą buvo lengvai sužeistas eil. S. per dešinės rankos sveikį. Buvo pamatas lengvasis priešo kulnų svaidis, kurie taikytojas, nors ir užeistas, paspruko. Tai buvo pirmosios mūsų kautynės, pirmasis ugnies krikštas. Ryhuose vadovaujant visų mylimam vadui.

Parvykus į stovyklą ir pašėjus, vado sumanymu buvo sokurias laužas. „Lietuva brangi, mano Tėvynė" nuskambėjo iš mūsų krūtinių prie degančioio laužo. Jautėmės, kad mes jau esame seni kovos vilkai, ugnyja pakrikštyti ir geral išlaikę kautynių egzaminą.

Ir šiai prasiinkus šešiems mėnesiams, mums vadovavęs ir daug gero mums padaręs leitenantas, batalionė komandiras ir mūsų pirmiau, Juozo bandės kulkos perverias. Dabinys, nors liūs be vado, bet jau patyręs kovose, tvirtu pasiryžimu žirdyje kerta priešui vieną smūgį po kito, kėrydamas už padaryta žiaę Tėvynei ir už savo vadą. Nors mes jau daug karty buvom sužeisti ir nesyki, nors ir toliau žiūsim savo vadavimi, bet jaučiam, kad mūsų nėra to, kaip mums lyg saulė šviečė visuose mūsų prmuosiuose žygiuose. Bet jo dvasia gyva, na su mumis, atiprina mus ir dar daug bandžių kris nuo mūsų rankos.

Eil. Z. Stepanavičius

Ryiai, 1945 m. kovas.

ŠVIESUSIS VAIŽGANTAS

Prieš dešimtį metų netekome viešos pačių šviesiausiųjų mūsų tautos asmenybių. 1933 m. balandžio 29 d. mirė kun. Juozas Tumas — Vaižgantas. Jis tas ir buvo lietuvių tautai, kokį vaidmenį suvaidino tautinėjame atgijime, kiek jo įtakos jausta nepriklausomo gyvenimo metu — dabartiniu mūsų atsimimu jau tikrai atsimena visi tie, kurie bent vieną kartą savo gyvenime tuo reikėjo prisiminti.

Tai buvo universalus žmogus, geraja to žodžio prasme. Daug ir įvairaus darbo jis mokėjo dirbti, bet nepaviršutiniai, ne prabėgom, tik iš pagrindų, su tikra meile. Ši asmenybė buvo mums paties Dangaus dovanota, kai tauta buo iš miego, kai ją reikėjo vesti, mokyti, o svarbiausia — daug jai dirbti. Ir čia Vaižgantas mes tinkme priskirti prie pačių pirmųjų mūsų tautos vyrų. Jis pats apie save ir savo darbą etvinai pasisakė:

„Je tapau iš savosios lietuviškos visuomenės tarnas. Ne, dar daugiau — jos vergas. Dėl jos aš metų metus nemačiau, kaip skaisti saulutė šviečia ir dažnas. Kur tik man liepė eti, ėjau, nesiklausdamas, kas ji galiojo nan liepti: kad tik visuomenės labui. Ejau, dirbau be atodairos, kaip man nesunešę, ar aš tam kvalifliuotas"...

O, koks kuklus ir mielas mokėjo būti Vaižgantas. Jis abejojo, ar jis ši dirbantieną darbą kvalifikuotas... Juk iš visų jo nuveiktų milžiniškų žygių aiškiai metyti tikra Viešpaties palaima, bydėjusi šio didžiojo lietuvio žmogaus, palaidojęs jo jėgas sonkiausius darbus dirbant.

Kuo tik Vaižgantas nebuvo. Kunigas, patriotas — lietuvis, visuomenės veikėjas, dramaturgas, teatralistas, rašytojas, dramaturgas, puikus kalbėtojas, kurio pamokslais gėrėdavosi net ne katalikų tikybos žmonės ir gali tolerantiškai, bet praviantis ir atjaučiantis humanistas, nemažo masto politikas, išdrįsęs stoti teisybės ginti net tuomet, kai visi supasuodavo, didelis lietuomenės ir kartu draugas, tiek kartų Sveitimos mūsų kariuomenės dalinių vėliavas, kruopštus literatūros ir meno istorikas, didelis mūsų gimtosios kalbos tyrinėtojas, puikus veraiteto profesorius, archeologijos ir senienų mėgėjas ir tyrinėtojas — kuo tik tas amžinai jaunas Vaižgantas nebuvo.

Svarbiausia tačiau — savo asmenybe jis vedė ir auklėjo mūsų jaunuomenę Ypačiai jauniems intelektuliems. Kaip rašytojai, poetai ir menininkai, ja turėjo nepaprastos įtakos. Rizikuodamas savo garu vardu ir pastinuodamas savo dvelsia nepokenkė, jis traukė traukė, ovo gabiausius jaunuolius gyvenimam, sirasdamas dažnai jų net kaštėjime. Kiek kartų Vaižgantui teko nusivilti: pareikalauta jo garbės žodžio garantisė už kurį jaunį, bet per padarytas klaidas kalėjiman patekusį jaunuolį. Neabejodamas

Vaižgantas tą garantiją duodavo, o yra buvę atsitikimų, kad jo įdavadutiejį jaunuolį atsaistėjai į vėjus apvidavo. Vaižgantas juto širdies gilumoje kažkokį dievišką trodžulį kitiems daryti gera, o ypačiai teikoti jaunų gabių žmonių jaiksoti darbuose dalyvaudinti... Ji buvo ir pramine „delmančiųjų laikotoju"...

Didelis patriotizmas degė šio žmogaus širdyje. Kuniguu būdamas jis daug kartų susidurdavo savyje su priesiginybėmis tarp patriotoliuvio ir kunigo-dvasininko. Ir visuomet laimėdavo — lietuvis. Čia gyriausiai jį mėvieda jo paties žodžiai apie save: „Kuo ne nuo pat kūdikio lopšio ir iki pat pasenusios vaidos aš niekto tiek konkrečiai nemylėjau, deja, nei paties Pono Dievo, prisipažįstu, nors ir be to prisipažinimo visiems tai aišku, kiek žiūdra tą valėną, po kuria aš žiaj... Jau septinę dešimtį metų landžioju. Man viena tikrai buvo skanu ir maloni — žiūpti, kad ir ne švaru, bet tik tautinį žiūpika..."

Tokios didžios meilės savo širdy turėjo Vaižgantas savo žemei ir savo žmonėms. Nuo „Apžvalgos", „Tėvynės Sargo" radynės pradėjęs dirbti petrinio darbo, aktyvaus gynimo politikai ir jau niekuomet savo nuomonės nebepakeitė. Čia jis gali būti pavyzdžiu daugelui kitų tarsi mūjų patriotų, kurie kaitė partinį ir principų kailį taip, kaip kiptos pažiūrai. Vaižgantas visuomet, tiki gale, liko pirmiausia lietuvis. Ir lietuvinę širdimi mylėjo visus žmonės, nors tas jo pamiltasis tautietis būtų ir tamsus ir nedėkingas. Savo mytinčia širdimi jis ir pašaukė, derėjęs kinta ir šimtus kitų, kad statytų, kuriančią ir augintų viską, kas Tėvynei naudinga.

Gimė jis Aukštaičiuose, tarp Panevėžio ir Zarasų esančioje Svėdasų parapijoje, Maišėlių kaime. Ką gi, motina sūnelį iš anksto pasukojo Dievui, pamaldžių tėvų vaikas išėjo motinos nurodytu keliu ir — nieko tuomet gėdos ir tėvams ir tėvelių Bažnyčiai, kurios tarnų buvo, nepadarė. Nežiūrint to, kad Tėvynę ir savo žmones mylėjo daugiau už patį Bažnyčią, Bažnyčia vyresnieji gerokai persekiojo Vaižgantą, bet paėškoję nugalėjo telaybę: Vaižgantas vardas lietuvių tautai tiks nenarus.

Draugus žmogus buvo Vaižgantas. Kur atsirasdavo norse pakenkti tėvynes kultūrose žygiams, kur buvo pastojamas kelias žmonių šviesimui ir auklėjimui — Vaižgantas rėkė rėkė. Protestavo. Protestavo prieš kalėjimus, policiją, vesturnosus, degtinę, protestavo prieš viską, kas kliudė lietuvių dvasiniam tobulėjimui.

Jau dešimtį metų neturime savo tarpe Vaižganto. Ir vis dar — ir ilgi mums, bis su mumis ir su tais, kurie bus po mūsų. Nes jis — didelis žmogus ir didelis lietuvis.

J. Dausėnas

PAVASARIUI

DANUT�ė AUKSELYTĖ

Sustojau sienkstyje pavasarį sutikti,
pavasarį iš žydinčių dienų šalies.
pavasarį — iš grįžtančių paukščių kiyksmo,
pavasarį — kadais myliejusios širdies...

Berčų alėjomis aiskamba tylūs žingsniai
ir vėl paėsiatė žvinta brėkštančios dienos,
vėl noris skaidrią pasaką grąžinti,
vėl noris šaist, vėl noris kryžiaisti laukuos!

Žibuoklių melsvume nuskęs manasis skausmas
ir Tavo liūdesys pradings neregimai...
Maniau tik sau vienai pavasarį prišaukti,
maniau — tik man žydės gležnučiai pumpurai...

Tikėjau aš šiedams, pavasarius ir meilei —
maniau — šiedai — nevys, pavasaris — žydės,
o meilė — degs ugnim ligai negęstančia,
gyvenimas — nebus tik žvystelėjimas žvaigždės...

Sustojau sienkstyje pavasarį sutikti,
pavasarį iš žydinčių dienų šalies,
pavasarį — iš grįžtančių paukščių kiyksmo,
pavasarį — kadais myliejusios širdies...

Velykinės mintys mūsų spaudoje

Didžioji pavasario šventė — Velykos, tas nuo amžių triumfuojąs dieviškasis dvasinis Pristėlėjimas, visuomet būdavo gan plačiai ir nuoširdžiai paminimas lietuviškosios spaudos skiltyse. Kiek leido sunkios tvarkos ir kitos sąlygos ir nagausiu šio meto mūsų laikraščių puslapiai, ir šiais metais savojoj spaudoje randame sėję reikšmingų minčių, kurios labai tinkamai galėtų kiaunos mūsų skaitytojams, o ypač mūsų mėlesiems kariams Rytų fronto bunkeriuose ir sargybose, kur, gal būt, tamsiąsias Velykas laikysi šiams pavyzks juos paslėkti.

Dienraštyje „Aitelis" Nr. 94 velykinam straipsnyje „Dievišksis Pristėlėjimas" tarp kitko rašoma: „Velykų varpų aidas, nešdamas visam pasaulėi dievišką pavedimą gyventi sotiarai, Lietuvių Tautai ypatingai primena jos gyvastingiausią žėrą reikalingumą sušrėmime su temis piktybėmis, kurios grėsė jos gyvybei. Iškentėjusi ištisus metus bolševikinio smaugtio nasruose, šiai dabar, Dievo — Žmogaus prisikėlimo šventėje, Lietuva atsaugo na tikėjimą į Josios prisikėlimą. Sis tikėjimas nėra idilija, nėra daugiaskambis troškimų aidas, nuo

grimzdęs beribėje erdvėje. Tai yra tikėjimas į prisikėlimą, kuris, kaip ir mažėjo kitiems, tautos ir visos žmonijos, praėjus žmonių skerdynių aistroms".

To pačio dienraščio nr. 95 rašinyje „Prisikėlimo šventė" vienoje vietoje labai vaizdžiai piešiamas bolševizmas:

„Bolševizmas yra ne kas kita, kaip raitosta šėtono karalija žemėje ir žmoguje. Įsigalėjęs chamas ir niekas paplukdė kraujuje ir asarose šeštąją dalį pasaulio. Pasiryžęs iš Dievo ir žmogaus pasiveržęjo iš žmogaus idealų ir kankių. Apsiaudęs linkėnčes, supurvinęs ir pašėnęs žmogų, chamas ir niekast iš jo pasibaudė. Metlistelėjo juoku. Dar baisiau, jeigu, nemėsiulsems ir nepažistantiems jo, chamas ir niekšas šėtono pastangomis redomas vilkdančio ir patraukiančio. Žmogus eina i jo glėbį, kaip i nuodėmę. Šėtonas chamizmo ir niekinimo sėklos prišėję ir kitose, daznai nemėsmose, vietose. Kas turėjo progos beni žvilgterėti ir perversti Lenino raštus, be pastangų galėjo įsitikinti šėtoniškojo prado įsėjėjimu žmogaus: viešir vyrasis neapykanta ir keršas. Ant neapykantos ir keršto pamatų bandoma statyti Šėtono karalijos rūmus. Nesunku suprasti, kad tai yra vieškai priešinga tam, ko žmogus visais laikais ligdamasis, trokšėmas gėrio ir tiesos, sėkė. Priešinga visam tam, ką sėhė ir kėsėsėsėkia Dievo veliejos su krikčionybe priešakyje. Jei krikčionybė kone du tūkstančius metu skėlė pakantumą ir meilę, jei apie tą laiką kėlė žmonėms ir kitoms žėna, jei ant meilės, dorovės, žmogaus gerbimo ir pasigailėjimo pagrindų statė žmonijos bendravimą, tai siėjos dabar viską, ko žmogus ir sumaišė su purvu. Dar daugiau: pataikaudamas šėtoniškajam pradui žmoguje, vilkdančiai ir apgaulingai šėtoniškai minias, kurios tiu nėra dar neusupėjo susivokti, kieno vardan visa tai daroma. Ir atsitiko taip, kad didelė gėdos dėmė suterėjo Dievo veidą. Krikčionybė kultūros pasaulis paėjutės visa savo esybe tiesiogine ir nuolatinę grėsmę, tiešo pasipriešinti ir nugalėti ją naujų jėgų stabmeldžių, kurial turė ateiti galas. Kilaip mes neturėtume teisės tikėti ir mirusių ir gyvųjų prisikėlimo vardan dievišką pradą įsigalėjimo žmogui".

Vilniaus dienraštis „Naujoji Lietuva" savo velykinio nr. straipsnyje „Prisikėlimas" tarp kitko pamini: „Sios Velykos mums prisimin ir tuos, kurie pasauline audros like iblėskėyti, ištremti iš savo tėvėikių i Sibiro plotus ir kitur. Mes nė vienas neabejojame, jog Dė didžioje talkos prisikėlime, didžiųjų Velykų šventėjų, laukia nostalgiškai. Jų akyse ir krūtinėje be dvejonės tik vienas ilgesio šauksmas: „Leiskit į Tėvynę, leiskit pas savus"... Yra sakoma, kad kalnas su kalnu susieina. Nepamėta mus viltis, jog bus tokių kurie pernė audras ir bus temta su jais mums susitikti"...

Rašinys baigiamas šiomis mintimis: „Sakoma, kad didėli dalykai yra karių ir paprasti. Ilgėdamėsi ir eidami prie didėlių dalykų, nesiskubinkime ir nesiginčykime kitiems ištiesti ranką. O tas kaip tik geriausiai tinka i realias Velykų šventėjų dovanas. Būti gyvi žmogumi ir tikrai prisikėlusiu gyventi, yra ir garbė, prilygstanti Kristaus giesmės žodžiams: „Garbė aukštybėse, ramybė žemėje geros valės žmonems". Už šiuos dalykus kovoja su bolševizmu Rytų fronte visų tautų kariai, už šiuos dalykus kartu kovoja ir siekia Lietuvių Tauta, nesiskaitydama tikėdama talkos, ramybės, bei laisvės nemirštamu Prisikėlimu".

Kitame „Naujosios Lietuvos" velykinio nr straipsnyje „Moralinis prisikėlimas" akcentuojama: „Išlėsėpataves egoizmas, materializmas, noras karo metu suktai išnaudoti sąlyras ir prasibėti — tai žmoniškume stoka. Ar pagalvoja tie žmonės, kad šalia jų yra dar kiti žmonės, kurie yra reikalingi paramos, kuriems sunkiau, blogiau gyventi. Gal gale, tie viei „atško versiai", gohšai neatsimena, kad materialinės vertybės labai dažnai griūva ir tad tik vienintelė pastovi ir vertybė yra švari žmogaus sąžinė".

Straipsnio pabaigoje Iškėlus morąlinį palaidūną, rašoma: „Gamės gyvybės instiktas ir atsakomybė prieš mūsų valkių ir vaikų valkų kartas ir mūsų reikalauja moralinio apsivalymo, glaus susimąstymo dėl mano moralinės veilisnės, kriežtos kontrolės ir valios primėto. Kalp pavasarį pabunda beržo, kieivo šakėė, gaivus sutiis ir vėsus tvaras ir pumpurus skleidžiasi, kad pabustų ir žmogaus sąžinė sveika, grąžia moralę kultivuodama. Aieliuja geram žmogui! Svari mėnė kėlė pėsėtasulai".

Savaitinis tikėninkų laikraštis „Ukininko Patarėjas" savo velykinio nr. vedamajam rašo: „Koks trumpas, koks baisėnas koks menkas kaveris būtų žmogaus gyvenimas, jei prisikėlimo nebėtų, jei mes jo visa savo esybe nepasiaustume. Tie kelioliks ar kelios dešimtys žmogaus gyvenimo metų dėdėjiame laiko tekėjime amžinybėje, būtų tokie menki, maiyėiai, lyg beprasmis kirmino paišiaulojimas žemėje. Pažadėtasis ir palaukiamas prisikėlimas suteikia mums ne tik noro, bet ir jėgų savyje atsinaujinti ir ištėkės ramesnio bei gražesnio gyvenimo, sakysime, kaveris nevdėjodamas ryžtasi net mirties nepaboti, savaime supraniama, jau nebe dėl savo asmens reikalų, tai tiplėt ir to, kad užsinaujinęs gyvenimas, kad lyykta savotiškas prisikėlimas, kaip lyykstą žmogaus širdy ar pavasario laukų sužaliavime. Regimas prisikėlimas savaime mėpabudina tikėtis ir ilgėtis prasmingesnio prisikėlimo. Jei šios dienos krikčioniškoje pasaulio kareivių savo gyvybės kaina laiko ušsiėjęs kitą pasaulį, tai tiedėvikiam ir apbaidingam anpiūdžiai, tai tik dėl to, kad jis tiki pasaulio atsinaujinimui, geros valios tautų prisikėlimui, gražesniam, prasmingesniam ir kūrėsniam gyvenimui. Argi mes tada galime netikėti, jog tamsybės, grio-

Mūsų GYVENIMAS

Aplankė sužeistuosius Kaune

Velykų pirmąją dieną Pirmasis ir Vidaus Reikalų Generalinis Tarėjas gen. Kubilūnas, Visuomenės Reikalų Departamento direktorius Krikščionis ir Didžiojo Teatro, dvasininkų, Miesto Savivaldybės ir Savitarpinės Pagalbos atstovai aplankė Rytuose sužeistuosius kurius kaune, bav. Vytauto Didžiojo Universiteto klinikose.

Svenčių proga sužeistuosius karius pasveikino gen. Kubilūnas, savo sveikinimo kalboje pabrėždamas, kad sužeistųjų kančia ir pasiaukojimas nenueis pamėk. „Jūs esate pirmieji tautos sūnūs, kurie prisidėjote prie kovos su didžiausiu mūsų ir visos žmonijos priešu; jūs esate vieni iš tų pirmųjų, kurie tal kovai tiek daug esate paaukoję. Tai jūsų nuopelnas ir garbė. Garbė jums, garbė ir visai Tėvynei Lietuvai, kurios vardą jūs neišjuokėte". — paskė gen. Kubilūnas. Toliau jis pabrėžė, kad: „Iš savo pusės, pakėdamė visus vargus ir sunkumus, atsiminkite, brangūs kariai, kad ne karta, tur būt, savo prasty mūsų tauta ir mūsų kraštas nebuvo taip labai tokių pasiaukolinių reikalingas, kaip šios lemtingosios metai. Atkreipę savo ginklą ir savo pasiryžimo kupiną valią prieš bolševikinę antpūdį, jūs ginate savo mylimus žmones, savo šeimas, savo namus, savo žemę, savo lietuvišką kultūrą ir visos tautos ateitį. Nuo jūsų žygių fronte ir nuo visų kitų mūsų tautiečių darbo jūsų saugojamame užnugaryje priklauso mūsų krašto likimas".

Gen. Kubilūnas palankėjo sužeistiesiems kuo greičiausiai išgyti ir pasveikti, o kitų Velykų sulaukti laimingesnių. — kiekvienam tarp savųjų savo pastogėje ir savo krašte. Po to gen. Kubilūnas sveikinimo kalbos nuskambėjo Tautos himnas.

Tautinieks drabužiais apsirengusios lietuvaitės sužeistiesems įteikė dovanėlių o gen. Kubilūnas ir kt. pasikalbėję atskirai su kiekvienu sužeistuoju. Sužeistųjų vardu tarė padėkos žodį kpt. Gasūnas.

Velykų I dieną talp pat apsilankyti ir kitose Kauno bei jo apylinkės ligoninėse (Savitarpinės Pagalbos Kaune, A. Panemunėje Savitarpinės Pagalbos tuberkuliozės sanatorijoje, V. D. U. klinikose, Romainių sanatorijoje) gubernatorius ir kt. asmenys bei seržą mūsų kariai. Jie taip pat buvo pasveikinti ir įteikta dovanėlių. Sužeistųjų lankymą Kaune ir jo apylinkėse suorganizavo Visuomenės Reikalų Departamentas.

Kauno Didžiojo Teatro bendradarbiai per savo direktorių p. Ivanauską paskyrė daugiau kaip 4000 RM sužeistiesiems lietuviams kariams dovanėlių nupirkti. Šia auka įteikė Visuomenės Reikalų Departamentui.

Mus aplankė išvežtųjų karių šeimos

Balandžio 27 d. į Sveikstančiųjų kuopą atvyko su kukliomis dovanėlėmis dovanėlėmis išvežtųjų karių žmonos.

Sveikstančiųjų kuopa dar pirmą kartą buvo taip nuoširdžiai ir lietuviškai, o svarbiausia, su ašarom akyse aplankyta tokių žmonių, kurie dar daugiau yra nukentėję nuo bolševizmo. Mus lankė karių, bolševizmų išvežtųjų iš Lietuvos žmonos. Ką jos, žiūrėdamos į mus ašarotomis akimis kalbėjo, mes tai geraul supratome. Mes matėm, dalinai mums dovanas, jų ašaras ir matėm kokius jos nuoširdžius žvilgsnius žiūrėjo į mus. Matau, kuopos vadas iškauška vieną seną viršininką.

KARIŲ TEATRAS JAU LANKO KARIUS

Visuomenės Reikalų Departamento suorganizuotas karių teatras jau galutinai susikūrė ir intensyviai ruošia repertuarą. Teatro kolektyvą sudaro 20 žmonių iš įvairių karių — scenos meninkių. Kolektyvo meno vadovas — muz. Gailevičius, ansamblio režisierius Velička, muzikos vadovas — muz. Galievičius, administracijos dir. — aktorius Mongirdas.

Teatras po mėnesio numato pradėti gastroles. Kaune Karių teatras jau yra pasirodes radiofone, o gegužės antrąją aplankė sužeistųjų kuopą, kur savo pasirodymu sužeistiesiems kariams sukėlė daug džiaugsmo. („At")

DOVANA KARIAMS RYTUOSE

„Kario" redakcijoje gauta iš Kėdainių (Birių apsa.) Jeronimo Ukėnės ir Ratelio per 70 klausūnių ir iš Vilniaus gyvenančio 1919 m. savanorio kūrėjo 60 įvairių knygų bei brošiūrėlių. Aukoja Antanas Rytinas Kėdainių JUR, be to, drauge atsiunčė ir 3 knygas ir pora „Naujosios Sodybos" numerių.

SAVITARPINĖ PAGALBA ŠELPIA NUKENTĖJUSIUS NUO KARO

I Savitarpinės Pagalbos šelpiamųjų kategorišą įeina ne tik anksčiau nukentėjusieji nuo karo veiksmų gyventojai, bet ir dabar nuo bolševikų orintų puolimų nelaimėjęs ir netekusieji turto gyventojai.

Savitarpinės Pagalbos Kauno Miesto Komitetas balandžio mėn. sušelpė 42 tokias nuo orintų puolimų nukentėjusias šeimas, jiems išmokėdama RM 14.400,— pašalpų.

Kovoje prieš teroristus ir pogrindžio gaivalus, eidami tarnybos pareigas, žuvo karių mirtimi, ištikimi savo darbui, lietuviai policijos tarnautojai:

policininkas
Simas Davidavičius,
policininkas
Juozas Venskutonis,
policininkas
Juozas Legetavičius.

Visa vokiškoji ir lietuviškoji policija gedi šių narsių policininkų

Der SS- und Polizeiführer Litauen
Wysocki
SS- Brigadeführer und Generalmajor der Polizei

Žuvus Rytų fronte eilinui
Antanui Vaikučiui,
jo šeimą užjaučia
Dalinio Vadas

NORI SUSIRAŠINĖTI

Karys — transportininkas nori susirašinėti su Tėvynėje likusiais. Iš Tėvynės jis ir dar vienas jo draugas retai gauna tos šalies, bet ir lietuviškiu laikraščių. Rašyti šiuo adresu: Feldpost. Vladas Solovjovas, Feldpost Nr. 05337.

Nori susirašinėti su mūsų kariais Rytuose Jonas Žibas. Utena, Utenio aikštė Nr. 21.

Pek. Jonas Vaitkevičius jau trys mėnesiai, kai jis vienas lietuvis tarp svetimųjų gali lūgoinėje. Iš Tėvynės išvykęs į Rytus daugiau kaip prieš metus. Dabar gydosi Vokietijoje. Norintieji parašyti jam laišką bei nusiųsti laikraščių er kt. gali rašyti šiuo adresu: Feldw. Jonas Vaitkevičius. Reservelazarett. Rodewisch i. Vogtland. Deutschland.

PRAŠO ATSILIEPTI

Lin. Dabulevičių, lin. Savėna, vrš. Stuka, vrš. Dilis, pak. Palskį ir pak. Sikšnių, tarnavusius buv 297 šaulių pulke, vrš. Joną Lašinską ir vrš. Traškevičių, tarnavusius buv. 294 šaulių pulke, prašo atsiliepti arba juos pažinusių pranešti jų likimą šiuo adresu: H Bruschauski. Stettin — Messenthin. Waldhalle. Deutschland.

Valentina Baležė, praėjusiais metais gyvenusi Anykščiuose, prašome „Kario" redakcijai pranešti dabartinį savo adresą.

Kazimierą Vaznionį prašome atsiliepti arba žinančiųjų apie jį pranešti „Kario" redakcijai.

MŪSŲ PIRMOJI AUKA

Balandžio 16 d. tam batalione eilinis Antanas Vaikučiu. Tas pirmoji mūsų batalionų auka.

Eilinis Vaikučiu gimė 1905 VII. 7. Rokiškio apa., Juškinta ir Upbalių km. Lietuvos kariuomenėje tarnavo nuo 1931. V. 1 iki 1933. X. 31 šaulių pulke (LSD įstojo 1941. XII 21.

Eilinis Vaikučiu buvo doras, tiesus, teisingas, pareigas atlikdavo sąžiningai ir tiesioje. Pasitraukęs Vokietijos ir SSSR karo įstoio (Jutiniko pastangų būrį ir padėjo iš savo krašto išvyti bolševikus.

Paliko liūdinčią žmoną ir pusės metų sūnų Rimantą.

Gražiai palaidotas T. kaime prie cerkvės, šalia žuvusių vokiečių draugų. Kapą puošia kukliuo, kaip ir visas kapas gyvenimuo, pilkas kryžius. Šalia kapo aukštas medis, kuriame ne karta geguė kukuodama perduos žmonos ir sūnaus liūdesį.

Virštis A. Umbrasas

Prenumeratoriams

Pusmetinėi prenumeratoriai, kurie nori, kad „Karys" be pertraukos būtų siunčiamas ir antrąjį šių metų pusmetį, prenumeratą privalo pratęsti ligi 5 m. birželio 10 d. kad būtų galima iš anksto visus įtraukti į antrojo pusmečio kartotekas.

Laiku nepratęsusieji gali negauti

Redakcijos atsakymai

J. Kovul. „Pavasaris ties žyposos", „Sargybos karys", „Geguės pirmoji" ir „Geguės atėję" netiks. Be to, kai kuriuos duosimė kitame laikraštėlyi.

V. Šilūnui. Norint gauti adresuotų karių, esančių Rytuose, reikia įdėti 12 pf. pašto ženklą atsakymui. „Kario" Nr. 3 paslunteme.

J. Spačkauskui. Laikraštėje sveikinimų nebedėsime. Be to, Tamstos sveikinimą gavome jau net po Atvelykio.

B. Žilinskui. Už suteiktas žinias dėkojame.

Kazlui Girėnui. Už sveikinimus dėkojame. „Geguės pirmoji" netiks. Tokia kombinacija — siuntinėti Tamstai „Karį", kad paskui gatenus nusiusti jį į Rytus, netinka. Laikraštis tik labiau suvėluotų, negu tiesiog iš mūs siunčiant.

LAIŠKAS IŠ KAIMO

GIRDĖTI KAREIVIŲ DAINA

(KARIO ATOSTOGOS MŪSŲ KAIME)

— Netikėkit, ką tas nevidonas salo! Jis visuomet niekus plepa. Kai tik igeria, tuojau tma girtis savo karo žygius. Pereita karta mes bio vome vienos bobos ir pluoksnas plėšėme, o tik iš kur nebuvęs ir kyšt manasis senis! Ir pradėjo apie šturmą. O kiek primelavol Sakė, kad 24 arbūdjus paėmęs ir kuoną kareivių darėjęs suvaręs...

Senis šokos spirtis!

— Aki! Tu bobai Sena skrabalai! Ar tu žinai, kas yra vaina, ar žinai, kas yra narsumas! Juk pati žinai, kad ir dabar tebeturiu Jurgio Kryžių.

— Nagi, manoji sakė, kad tą kryžių pats gavai už batus, — atsilipė tada kaižoks senukas iš antro stalo galo.

Nežinia, kuo viskas būtų pasibaigę, tik staiga trobon įnoolė toks bamblikas ir ėmė šaukti:

— Kalaiviai, kalaiviai...

Iš tiesų — iš beržyno skiido pulkai kareivišką dainą:

— Mėnė, mėnė, kareivėlai...

O netrukus ir jie patys žėlindo ir ėmė artėti N. trobon.

— Senai taip bedainavom, kalbėjo senieji. — Oho, oho! Iš tiesų narsūs ir mes buvom! Nors nepaėmėm pilkom rankom po 12 armatų, bet iš savo žemės visus priešus išvijom...

Greitai troboje buvo padaryta nauja tvarka. Seiminiukas žleido vėsą gsotį žviežio alaus o merginos šoko prie drūzėmis išvagoto seno veidrodžio. Ir viskas! nebesėjinėjo dėl apgaulingo kiaušinio, o tik spoksojo dia | duris, žia | langą.

Prasivėrė durys ir trobon įvirto trys petinę tyrė — apsivilkę mūsų kareivių uniformomis, o du jau pirsiseę pasižymėjimo ženklus.

— Dieve! Tikri karininkai! Ir kokie drąsūs, — kalbėjo patyimoi merginos o vaikai pilnomis nustebimo akimis žiūrėjo i juos ir vis glaudės i krūvelę.

— Tegu bus pagarbinas, — ju vienas pratarė ir visi šoko sveikintis. Senial besimatę. Du kareiviai, abu narsuoliai, šiame kaime bovęs prieš du metus, tad kieb naujieną o ir patys pasikėtę, austirgėję, pasidarę augaloti ir smarkiai sau-

lės nudegę. Juk miela po kovų palėsti brangioje tėvėškėje, prigiausti galvą ant kvepiančių liniinių drobių i patvęsti mėnesį pasitvilinusias akis. Ak, kaip greitai prabėga dienos tėvėškėje! O jei dar atrandi ištikimai belaukiančią myliimąją! Ak! Tikrai tai nuostabios ir ilgai neužmirštamos vasaros! Todėl ir šia pasiaveikinimas toks savotiškas. — džiaugsmingas ir kartu liūdnas. Ypač neišlaiko merginos. Tup ir ašaros pasėjęs ant launytės veidus rieda ilgesio ašaros.

Tada prasidėjo ilgos ir nenutūkstamos kalbos. Susirinkusieji vis kleusinėjo, o kareiviai turėjo daug daug papasakoti.

— Gerai, kad duodat i kalit tam bolševikui ir banditui! Daug kraujo jie mūsų ligėrė.

Ir vėl klausimai, ir vėl pasakojimai. Laiks nuo laiko žigeriama kokia alaus atsiklinė, o po to vėl vėsy žvilginai subesti i launius kareivėlius. Iš kamaros atėjo ir moterišės, kurios su spindinčiom akim žiūri i savo kainynyiu sūnus — kareiviius. Viena jų kužda savo kaimynei:

— Matai, kokį launų M-ienė šaugino! Kaip liepa, kaip tikra liepa. Kai pasižiūrėsi, tai ir nori ir savo dukters nepagalėčiau i pačias atiduoti!

Jau temsta ir trobojė lėtysta ligi šešėlai. Kalbos pradeda ivairėti, o aiučio aociai vieno po kito dėmėti. Iš kažkur atsiranda armonika ir trobojė pasigirsta jos garsai. Dar valandėlė — launieji sukasi pačiu tempu polkos taktais. Senieji vieno po kito pradeda skirstytis, o vieškeliu dar ligai girdėti jų kalbos apie buvusias kovas ir jų laimėjimus.

Tik launieji dar sukasi švakės šviesoje. Protarpiais iš trobos išsiverčia skardi daina ir trūkčiodama bėgu i laukus. Bet kai atsina vidurnaktis, visame kaime girdėti šauni kareivių daina. Jiems atsilipęs draugai ir merginos — ir, atrodo, kad visas kaimas dainuoja, o galingas aidas vertėjai iki pat rūdonę pamėlusio tamsioje dangaus mėlynėje.

Gunda

---

vimo ir apgaulės jėgos nebus nugalėtos".

Aukštaičių laikraštis „Pa Balsas" savo velykinėme vedamajame iškaitėjuoja visa didžiąsias šio metu gyvenimo žmonių blogybes, kviesdamas Didžiojo Prisikėlimo proga iš jų prisikelti. „Karo meto sunkumai visiems tenka pakelti. O, vis dėl to, yra tokių, kurie norėtų, kad karo metas truktų amžiais karo metas jiems — metinė ir pirmi tekąs gyvenimas. Tokie įvairiausiais būdais visko tiek prisigrobia, kad nebežino nė kur bedėti. Aišku, jie grobia sau kitu, nuo savo artimųjų. Prisikelti iš savo egoizmo ir apsiviliki artimo meilės drabužiu". „Artimo meilės mums ypatingai trūksta. Sunkus karo metas gyvenimas būtų daug lengvesnis, jei mus visus jungtų artimo meilė. Mums trūksta gero, meilaus žodžio kitam, giedro, neveidmainiško žypsnio; mums trūksta geros, pasiaugios širdies kitam padėti kuo įmanant. Labai dažnai mūsų širdyje tūnola ne artimo meilės angelas, bet pikta demonilka gyvatė, tykanti sulesti savyo nuodus artimo širdin. Pareigos pajutimas mumyse taip pat labai sudėlivęs". „Prisikelti savo griešto pareigos gyvenimui, toklam gyvenimui, kur mūsų pareiga būtų mums ir už pati gyvenima brangesnė. Kas temyli tušėją, nepareigingą gyvenimą, tas gyvenime netur, tas tėra dvikojis parazitas", „Ir piepsių manišys bevelik kleviena apsėdusi. Žino, nežino, o didžiausiu šiminčiumi piepa. Charakteringa smulkmena: juo kas kvailesnis, juo daugiau girdėjęs, daugiau žinąs ir daugiau šimnąs. Piepus, kvailas lietuvio nevaldymas mūsų laikais yra pasiekęs skandalingą laipsnį. Pažabojime lieuvi, kad jis nebėtų mūsų pačių laimės griovėjas. Iš daug ko mes turime prisikelti. Cia ne plunksna turi nurodyti, bet mūsų pačių sąžinė."

Pasnašas svarbiausias velykines mintis savo vedamuosiuose pabrėžė ir kiti provincijos savaitraščiai: „Tėvėškė", „Žemaičių Žemė", „Biržių Žinios"

Nr. 19 (1181) Vilnius, 1943 m. gegužės 8 d.

PRENUMERATA metams — 6 RM; pusmetų — 3 RM; ketvirtų mėn. — 1,50 RM.

Užsirašoma maž asniai metų ketvirčiai, prisitraukant kalendorinės tvarkos, pav.: I — III mėn. IV — VI ir t. t.

Teismo gydytojai ištyrė lavonus Katyno miške

BERLIN. Masinės žydų-bolševikų eituotės žudynės Katyne, kurių sukomis tapo 12.000 lenkų karininkų, sujaudino viso kultūrinio pasaulio visuomenę. Neišlirint pakartotinai tyrinėjimai žydiškių, žudiklių darbus, kad bet koks tolesnis Maskvos meginimas to fakto ispūdį nuslipninti jiką bergždžias.

Oficialiai tyrimo rezultatų tekstas yra šia:

PROTOKOLAS

sudarytas ištyrinėjus masinį lenkų karininkų kapą Katyno miške prie Smolensko. Tyrinėjimas atliktas komisijos, į kurią jėjo vadovaujantieji Europos universitetų teismo medicinos ir kriminalistikos ekspertai, o taip pat kiti žymūs medicinos profesoriai.

Nuo 1943 m. balandžio 28 iki 30 dienos komisija, į kurią jėjo vadovaujantieji Europos universitetų teismo medicinos ir kriminalistikos atstovai, o taip pat kiti žymūs medicinos profesoriai.

Nuo 1943 m. balandžio 28 iki 30 dienos komisija, į kurią jėjo vadovaujantieji Europos universitetų teismo medicinos ir kriminalistikos atstovai, o taip pat kiti žymūs medicinos profesoriai, smulkiai mokslisliškai ištyrinėjo masinį lenkų karininkų kapą Katyno miške prie Smolensko. Į komisiją jėjo:

1. 18 Belgijos: dr. Speelers, ord. akiu ligų profesorius Gento universitete;

2. 18 Bulgarijos: dr. Markovas, ord teismo medicinos ir kriminalistikos docentas Sofijos universitete;

3. 18 Danijos: dr. Tramsenas, teismo medicinos instituto Kopenhagėje prorektorius;

4. 18 Suomijos: dr. Saxenas, ord. patologinės anatomijos profesorius Helsinkio universitete;

5. 18 Italijos: dr. Palmieri, ord teismo medicinos ir kriminalistikos profesorius Neapolio universitete;

6. 18 Kroatijos: dr. Miloslavičius, ord. teismo medicinos ir kriminalistikos profesorius Zagrebo universitete;

7. 18 Olandijos: dr. de Buriet, ord. anatomijos profesorius Groningėno universitete;

8. 18 Bohemijos ir Moravijos protektorato: dr. Hajek, ord. teismo medicinos ir kriminalistikos profesorius Prahoje;

9. 18 Rumunijos: dr. Birkle, Rumunijos teisingumo ministerijos teismo gydytojas ir Bukarešto teismo medicinos ir kriminalistikos Instituto primasis asistentas;

10. 18 Šveicarijos: dr. Naville, ord. teismo medicinos profesorius Ženevos universitete;

11. 18 Slovakijos: dr. Subil, ord. patologinės anatomijos profesorius Bratislavos universitete, sveikatos reikalų viršininkas Slovakijoje;

12. 18 Vengrijos: dr. Orsos, ord. teismo medicinos ir kriminalistikos profesorius Budapešto universitete.

Delegacijos darbuose ir pasitarimuose, be to, dalyvavo:

1. teismo medicinos ir kriminalistikos ord. profesorius Breslau universitete dr. Buhtz, kuriam vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė pavedė vadovauti kasinėjimo darbams Katyne; 2. medicinos inspektorius dr. Costedoit, kuriam Prancūzijos vyriausybės šefas pavedė dalyvauti komisijos darbuose.

Neseniai vokiečių valdžios organų patirtas masinis lenkų karininkų kapo Katyno miške prie Smolensko atidengimas Reicho sveikatos vada dr. Conti paskatino viršuje paminėtus mokslininkus ir specialistus iš įvairių Europos kraštų pakviesti į Katyną, kad padėtų išaiškinti ta vieninteli tos rūšies faktą.

Komisija asmeniškai ir nuolatinėjo kelis vietinius gyventojus rusus, kurie tarp kitko patvirtino, kad 1940 m. kovo ir balandžio mėnesiais beveik kasdien atgabenami į netoli nuo Katyno esančią Gniezdovo geležinkelio stotį didesni transportai su lenkų karininkais, kaskuri kaipjom atsiimdavo buvo gabenami į Katyno mišką, o vėliau tų karininkų nikeas nemates; tolimo komisija susipažino su ligšiol nustatytais faktais ir apžiūrėjo rasta trodomąją medžiagą. Nustatyta, kad iki 1943 m. balandžio 30 d. buvo iškasti 982 lavonai. Iš jų apie 70% buvo turėj identifikuotis, o kitų dokumentus identifikavimui panaudotų galima tik po kruopštaus pastruosimo. Prieš komisijai atvykstant iškastieji lavonai vėl yra apdirbti, didesnis jų skaičius profesoriaus Buhtzo ir jo bendradarbių pastangomis taip pat ir iškrostas. Iki šios dienos atkasti septyni masiniai kapai, kuriu didžiausiame yra apie 2.500 karininkų lavonų.

Toliau protokole nurodoma, kad komisija asmeniškai tikrinė devynis lavonus ir daugeli kitų lavonų apžiūrėjo. Dėl visų ligi šiol iškastų lavonų nustatyta, kad mirties priežastis buvo be išimties ilinė ir galva. Daugiausia šauta į pakausį, panaudojant mažesnę kaip 8 mm kulką.

Iš eilės pažymių nustatoma, kad šauta, pridėjus vamzdį prie galvos arba iš visai arti. Šovių padarytų žaizdų vienodumas leidžia spręsti, kad šaudė įgudusios rankos. Pas daugeli lavonų pastebėtos vienodai surištos rankos, o keliais atvejais drabužiuose ir odoje žymu buvusių pakarytos žaizdos.

Toliau nurodoma, kad iš tam tikrų faktų galima spręsti, jog šaudyma buvo ir pačioje duobėje kad nuvarytieji vėliau lavonai kitur gabenti.

Masiniai kapai yra miško aikštėsje. Jie visiškai užlygiinti ir apsodinti pušelėmis.

Lavonai beveik visi gulį vienas šalia kito ant pilvo. Jie sugulėjęi pagal tam tikrą sistemą. Iškastųjų lavonų uniformos, vieninga komisijos nuomone, ypač nagi, rango ženklų, žymenių, antpasudų baltinuose ir kt. atvilgiu, siškiai yra lenkiškos. Čia esama šiemos drabužių; dažnai pasitaiko kalinio, nikų švarkų, megztinių, karininkų batų, tipiškų lenkų karininkų kepurių. Tik kelt lavonai nėra karininkai, o vienas lavonas yra dvarininko. Nustatyta, kad lavonai buvo užkasti kartu su jiems nužudant dėvėtomis uniformomis.

Prie lavonų nėra laikrodžių ir žiedų, nors pagal įvairius atrastus užrašus laikrodžiai turėjo būti. Taurių metalai objektai buvo rasti raštėpti tik ant nedaugelio lavonų. Rastas didesnis kiekis lenkiškų banknotų, taip pat ir smulkių pinigų. Rasta aipi pat lenkiškų popierosų ir degnukų dėžučių. Kaliais atveiais taip pat tabokinių ir kandikinių su užrašu „Kozlovsk" paskutinė balaisvio stovykla, kurioje ouve daugumas užmuštųjų. Prie lavonų rasti dokumentai (denoraciai, laiškai, laikraščiai — yra iš laikotarpio tarp 1939 metų rudens ir 1940 metų kovo — balandžio mėn.

Katyno miške komisija ištyrinėjo, kaip toliau protokole nurodoma, masinius lenkų karininkų kapus. Iš kurių ligi šiol atkasti septyni. Iš jų iki 6-ro 982 lavonai šiuo laiku. Iš čia visiškai sutinka protokole nusakytieji faktai, pastebėti masiniuose kapuose ir atskiruose lenkų karininkų lavonuose.

Smolenskas, 1943 m. balandžio 30 d. (Seka parašai).

KAS NAUJA LIETUVOJE

— Vilniuje atidaryta žvaros savaitė, kuriai pirminnkauja vicebormistras dipl. inž. Paškevičius. Švaros savaitė bėgs geguže 9 d.

— Kainų Direktorius išleido potvarkį dėl statybos kainų kalkulaicijų, kuris veikia nuo 5. m. vasario mėn. 1 d. Juo nustatoma bendra kalkulaicijų kainų Altyginimu ir medžiagas apskaičiuojama dabar veikiančiomis nustatytomis kainomis.

— Vilniaus apskrities jaunųjų ūkininkų rateliams išdalinta 250 kg įvairių daržovių sėklų. Sėklos duotos tiems jauniesiems ūkininkams, kurie šia vasara augina daržoves. Be to, artimiausiu laiku numatyta kai kuriems rateliams duoti triušių, viščiukų arba perinimui kiaušinių.

— Ūkininkams už pristatytas „Sodybai" daržoves įskaitytj lėsos skirtas prievoles bus prisilaikoma tokios taišių sistemos: kopūstų 1 kg — 3 taškai, burokėlių valgomų 1 kg — 3 tš., morkų 1 kg — 4 tš., pamidorų 1 kg — 5 tš., cikorijos šaknų — 1 kg — 3 tš., ir kitų rūšių daržovių 1 kg — po 3 tš.

— Prieš keleta dienų Nerimi pradėjo kursuoti garlaiviai tarp Vilniaus ir Verkių. Garlaiviai leisis iš priepiauklos. Kasmetinės prie Kosčiuškos gatvės.

Sportas

— A. Panemunėje įvyko pirmieji šiais metais tradiciniai miško bėgimai. Dalyvavo 26 lengvaatlečiai. A. klasėje apie 2,5 km atstumo varžybas laimėjo rekordistas Vietrinas (Perkūnas), sukorės per 7:56,8; 2 v. Jurgutis (LGSF) 8:12,2 ir 3 v. Galinis (Perkūnas) 8:14,3. B klasėje apie 1,5 km bėgime pirmąją vietą Levinskas (Fredos LFLS) 8:48,6 ir jaunių klasėje apie 1 km bėgime — Butautas (LGSF) 4:21,8. Komandinėj bėgimus laimėjo Perkūnas. Individualinių varžybų laimėtojams Kaunno burmistras paskyrė dovanų.

— Kauno pavasario futbolo turnyr. Tauras nugalėjo LFLS 5:1 (1:1), Perkūnas — Kovą 7:1 (4:1), LGSF — LGSF (KER) 3:1 (0:1).

— Ispanų mėlynosios divizijos, kovojančios Rytų fronte, futbolo ekipa buvo nuvykusi Kaunan ir žaidė rungtynes su Kauno Wehrmachto vienuolike. Rungtynes ispanai pralaimėjo 6:1 (2:0).

— Vilniuje įvykusias futbolo rungtynės tarp Kauno ir Vilniaus Wehrmachto vienuolikių laimėjo kauniečiai 4:2 (2:0).

— Jaunių futbolo turnyre Kaune Kovas nugalėjo LFLS 3:0. Tauras — LGSF rungtynės baigėsi 2:0, tačiau dėl pirmųjų sudėties netvarkingumo laimėjimas įskaitytas LGSF, todėl baigminiam žaidime geguže 9 d. susitiks Kovas — LGSF.

— Rygos lietuvių. Vytiės futbolo ekipa dalyvauja Rygos pavasario futbolo turnyre. Rungtynės su Latvijos aukšt. klasės ekipa VEF baigėsi 0:0. Iš baudinių laimėjo VEF 3:2. Turnyrą laimėjo meisteris ASK.

Tankiaivio gaisras! Visas laivas, net ir jūra apimta liepsnų. (Wb)

Kultūrinės naujienos

— Balandžio 28 d. suejo vienerei metai nuo Kazimiero Binkio mirties. Kaune įvyko gedulingas paminklo metinių proga. Dalyvaudami artimiesiems ir gausiems Binkio bičiuliams. Kūrybinis Binkio palikimas negausus, bet kokybiniai labai aukštos vertės. Vyneiai populiarus mūsų visuomenėje Binkis savo scenos veikalu „Atžalynas", daineliemis ir jumoro kupinais kaimo gyvenimo vaizdais („Tamošius Bekepuris").

— Gegužės 3 d. Vilniuje koncertavo Kauno Radiofono koncertmeisteris, jaunas pianistas Aleksas Mrozinskas. Klėimo šaulietės.

Kaune Savitarpinė Pagalba įsteigė 3 mėnesių kursus, pavadintus „Motės Mokykla". Tai pirmas žingsnis į informacinį lietuvinimą tarp pamokymo, kaip racionaliai tvarkytis šiais sunkiais karo laikais, kada moterai teneka apsirūbti ir tinkamai tvarkytis maisnaisis ištekliais, nego talkos metu.

— Teliūsoe veikiantis Žemaičių Teatras šleido pirmąją premjerą nuo to laiko, kai šis teatras tapo profesiniu teatru. Su nemažu pasisekimu pastatyta žinomoji P. Vaičiūno komedija „Naujieji Žmonės". Veikalą statė St. Poškus.

— Šiauliuose prie Miesto Teatro įsteigtas Muzikinis Ansamblis, kuriam surasta dalis pajėgų ir Vilniuje, žada šaugti į pastovų muzikinį teatra. Numatoma statyti ne tik operetes, bet palaipsniui eiti prie sudėtingų operų statymo. Tuo bėdu ir Siauliuose siekiama sudaryti visapusiškas teatrinis vienetas.

— Muzikas Andriušis baigia rašyti 3 v. operetę, kuriam libreta sukūrė žemaičių poetas Pranas Genys. Nesenai Teliūsoe viešame koncerte buvo atskiros šios kurimos operetės vietos padainuotos ir susilaukė didelio pritarimo.

— Gegužės 13 d. Vilniaus Miesto Teatre pastrodys premjerą. Tal bus Vyt. Alanto komedija „Buhalterijos klaida". Režisierius A. Škėma, dailininkas V. Palaima.

— Plungės Miesto Teatras taip sutvirtėjo, kad nepabūgo imtis net labai sudėtingo veikalo: jis pastatė Sudermanno dramą „Garbė", kuri reikalauja iš vaidintojų didelio pajėgumo.

— Savaitraštis „Ūkininko Patarėjas" išleido 144 psl. kalendorių. Kalendoriaus turinyje daugiausia praktinės reikšmės informacijos ir pamokymai. Ūkininkams naudingas ir įdomus.

— Vilniaus „Vaidilos" Teatras ruošasi naujiems pastatymams. Repertuare artimiausiu laiku Sudermanno „Drugeliai" ir „Alanto „Užtvanka".

Koncertas sužeistiesiems kariams

Balandžio 29 d., ketvirtadienį, 15, 30 val. Saviterpinės Pagalbos Kauno Miesto Komitetas Velykų švenčių proga surengė sužeistiesiems lietuvių ir vokiečių kariams, gulintiems buv. Universiteto klinikose, liūksmą koncertą — šiupinį. Prieš pradedant koncerto programą Savitarpinės Pagalbos Kauno Miesto Komiteto pirmininkas plk. Pr. Saladžius sustrinkusius koncerto paskiausiųjų karius pasveikino Velykų švenčių proga.

Po to studentų kvartetas, vadovaujamas L. Jarošeko, išpildė Banalėio kompoziciją „Žygis į Vilniu", Gruužinio — „Jau prasvetes dvaro aleinos" ir liaudies daina „Mylėjau mergelę". Paskui smulkininkas Pr. Matiukas pagrojo smulku solo ir sol. A. Pasiukonis, akompanuojant J. Dadinovui, dainavo eriją iš Verdi operos „Šimon Bokanegra". Jaunimo Teatro moterų ketetas, vadovaujamas V. Kuprevičiaus, išpildė T. Brazio kompoziciją „Verdi angelė", St. Simkaus — „Vai tai dėdi, močiute" ir liaudies daina „Oi, tai dyval".

Kauno didžiojo Teatro operos solistė Aistė Kavaliūtė, akompanuojant koncertmeisteriui St. Kalvaitui, solo padainavo seną Bomo romansą „Nakties tyla". Toliau vėl pasirodė studentų kvartetas su Bortnianso tangu „Rožės", Jary fokstrotu „Nebijok, Rozmarie", E Berger romansu „Skrisk j Rio", Kramer valsu „Bizedinės". Jaunimo Teatro skudutininkų ansamblis išpildė „Matųjų polkutę" ir „Klumpakojį", o L. Jarošekas, akompanuojant Alg. Kačenauskui, padainavo solo. Jaunimo Teatro moterų ketetas išpildė St. Simkaus „O, močiutė, motinėlė", dvi V. Kuprevičiaus kompozicijas: „Pamiškėj" ir „Tėvškėlė".

Koncerto pabaigoj Kauno didžiojo Teatro solistė Alė Kalvaitytė padainavo Guno kompoziciją „Pavasaris", o studentų kvartetas, vadovaujamas L. Jarošeko dar padainavo kelias dainas bei šlagerius.

Koncerto pasisekimas didelis ir jo pasiklausyti buvo prisirinkus pilna auditorija lietuvių ir vokiečių sužeistųjų karių.

Konferavo lietuvių kalbe Kauno Jaumino Teatro režisierius St. Čaikauskas, vokiečių kalba — Vyt. Končius.

(„Al")

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIŲ SKYRIŲ PRADĖJANT

Kad karial Rytuose ir skaitytojai Tėvynėje galėtų įvairiau praleisti laisvalaikį, nuo šio numerio atgaiviname galvosūkių skyrių.

Gerai išspręstas galvosūkis įvertinamas nustatytu taškų skaičiumi, geral sprestas, bet neišspręstas, tarpiniu taškų skaičiumi, o neišspręstas ir blogai spręstas — nevertinamas. Ratas baigsis po 20 taškų.

Dešimtis daugiausia taškų surinkusieji galvosūkių sprendėjai gaus dovanų — knygų. Be to, 5 daugiausia taškų surinkę karial iš Rytų bus dar papildomai apdovanoti. Vilnius galvosūkių mėgėjus kviečiame dalyvauti sprendimų konkurse bei prisiųsti naujų galvosūkių.

Galvosūkis Nr. 1

(Vertinamas 2 tšk.)

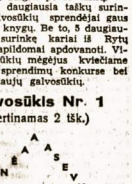

Kas čia parašyta?
Sprendimus siųsti iki birželio 15 d.

J. P. P.